

DE LA HISTORIA DE SANT FELIU

El volum tercer de l'Exemplar de la Crònica General de l'Ordre de Sant Benet, que havia pertangut a la biblioteca del Monestir i que segons sembla passà a la de l'Institut Provincial de Girona, s'hi conservava, aneant a foli 325, un original autògraf de la relació dels esdeveniments que van produir-se l'any 1696 a causa de l'assetjament de la vila nostrada per l'exèrcit francès.

Segons la curiosa descripció d'aquells fets que succintament ens han fet remarcar qualques fulls disgregats, despulls d'una humil y fadigada edició gironina, que la sagacitat d'un venedor de llibres d'encant separà de l'estenall de paperassa destinada al drapaire, l'onze de Setembre de l'any ja esmentat. La febre de les ànimes de la terra flagellà de valent els murs de la vila, que fou assetjada amb la intenció d'enderrocar també el seu imperial Monestir.

A les vuit del matí un poderós exèrcit a les ordres del Príncep de Vendome acampà a la Vall d'Aro amb el propòsit de sojornar-hi per tal de preparar la marxa en la direcció del pla de Palamós.

Aquell mateix dia es disposà que fos atacada la llavors vila de Sant Feliu i davant d'ella es presentaren uns dos mil soldats al caure la tarda. L'endemà, a trenc d'alba, hom va adonar-se des del Convent del caire tràgic que prenién els esdeveniments, doncs uns trescents soldats, abandonant llurs baionetes, començaven a minar els murs de la vila. De cop sobre callaren les oracions matutinals i un llarg silenci palesava l'estupor dels cenobites que, per estar assabentats de les violències comeses arreu, i d'una manera particular en els llocs on hi havia edificis fortificats, deurién concentrar totes les energies per tal d'acatar amb fermesa els designis de la divina Providència.

El soroll dels pics, que els assetjadors no deixaven parar, excitava l'angunia en la Comunitat. El dia 17, havent estat minats els murs començant pel Baluard fins a tocar l'església de Sant Joan, es procedia a llur voladura, i el dia 4 d'Octubre s'enrunava la resta i fins i tot els que quedaven del castell de Sant Elm que ja havia estat atacat pels mateixos francesos el dia 23 d'Abril de l'any anterior.

Curiosos que somos y debemos ser, cuantos pluma en ristre, por nómina o por vocación, nos dedicamos a la no siempre grata tarea que comporta el hecho de vernos metidos en las funciones y ejercicios periodísticos, no tuvimos más remedio ante las noticias circuladas que, como hicieron otros tantos por su cuenta personal, trasladarnos al lugar del suceso que en este caso se trata de la montaña de San Elmo.

Fuimos, como todos los demás amigos y conocidos que por allí encontramos, a constatar sobre el propio terreno si, verdaderamente nuestro compañero Rodin estaba en lo cierto cuando la pasada semana, y en uno de sus reportajes relámpago, trató de las inmensas posibilidades que reunía nuestro viejo «Castellar» para convertirse en uno de los centros turís-

Anem a reproduir, gairebé, al peu de la lletra, la relació d'aquells esdeveniments, descrits pel mateix monjo de l'ordre de Sant Benet, que va convertir-se a la fi en missatger i a lardiment del qual fou deguda sens dubte la salvació del Monestir en uns moments en què la situació d'aquest esdevenia molt greu:

«Des de poc abans de les sis del matí fins a les dues de la tarda fou tant gran i continu l'estrèpit causat per les mines, que semblava talment que era degut a un incessant terratrèmol. Sorollaven tots els edificis com si tot hagués d'ensorrar-se i no quedà casa que poc o molt o be del tot, no en sortís malparada. El dia dotze a la mateixa hora van posar-se a fer mines en els murs d'aquest Monestir, començant pel costat dels esglaons del Cementiri i prosseguint cap a la Porteria i a tot l'entorn fins a la Sagristia. Amb la prestesa possible es procurà la imploració de clemència a l'esmentat Sr. Príncep, i amb raons que resultaren tant convincents, que l'induiren a revocar el mandat quan ja hi havia fetes vint-i-dues mines. Això es va aconseguir amb la condició, però, d'obtenir amb tota la diligència possible de l'Excm. Senyor Virrei de Catalunya, D. Francisc Antoni Velasco, que es trobava a Hostalric amb el seu exèrcit, firma i promesa, com a Lloctinent del Rei, de no allotjar a cap dels seus soldats en el Monestir, el qual requisit s'aconseguí en deguda forma i fermesa, i amb la condició també de reciprocitat. Recíprocament el Sr. Príncep de Vendome va correspondre a aquella obligació amb la seva firma i promesa, després d'haver-se salvat certes condicions de seguretat que s'estilaven en els pactes d'aquesta mena. El document es va fer a mans de l'Excm. Senyor Virrei. El monjo, amb paraules humils i molts precés demanà a ambdós Senyors que li fossin lliurats aquells escrits, proposant de destinar-los a l'arxiu per tal de per-

petuar la memòria del fet i del gran favor atorgat, mes la proposta fou rebutjada per aquells, els quals al·legaren que més convenia a ells de guardar-los que a la Comunitat.

Amb gran sollicitud, molts sofriments i perill de la vida, passant repetidament d'un exèrcit a l'altre, les faccions contretes per la fatiga que el matava, va aconseguir el monjo que es fes i es mantingués un pacte jamai consentit i gracies al qual el Monestir va salvar-se de la demolició.

Cal fer ressaltar que al principi els assetjadors no s'entenién de raons ni volien prestar l'orella a les súpriques en aparença d'un visionari, aferrats com estaven a l'honor de les armes. Agafant coratge davant l'enormitat del drama, replicà amb viva instància el monjo de Sant Benet, que hi havia notícia de què el mateix senyor Príncep i els oficials majors del seu exèrcit, trobant-se a Nivelles, on hi havia un Monestir de Monges Canongeses, esglésies, catedrals i altres cases dedicades a Déu, fortificades com castells; tots aquests s'havien conservat intactes en virtut de certs arrançaments, i que per tant hom no s'explicava el per què a Espanya no podria obrar-se d'aital guisa. Moltes altres raons de pès exposà el religiós que donaren motiu a Sa Excel·lència per a cridar als caps principals a fi de discutir en consell sobre ço que era referit. Tot seguit d'haver donat compte en dit Consell dels arguments que tant discretament li havien estat exposats, alegà el Príncep que per tal que la promesa fos recíproca no hi havia inconvenient; el general de cavalleria Dubin va ésser de parer favorable, arribant-se finalment a la determinació d'acceptar aquell compromís que va convèncer a tothom, impedit l'enrunament del Monestir de Sant Feliu de Guixols...»

Això és, en substància, el que va succeir, servint-ne de prova l'esmentat autògraf del Monjo de l'Ordre de Sant Benet, a la diligència del qual fou deguda la conservació de l'històric Convent.

J. Soler Cazeaux

CARTAS DE ESCENA

=== Duelo en el Teatro Mundial ===

Ha fallecido Engene O'Neill. La breve noticia obliga a pensar en lo que ha sido para lo menos dos generaciones de españoles, el descubrimiento, casi siempre aislado y personal, de este extraordinario autor dramático, el más intenso y fuerte del siglo XX. Y el consuelo de pensar, al mismo tiempo que de su teatro puede vivirse durante muchos años, pues supo alcanzar aquella intemporalidad en cuyo nivel se adivina ya el resplandor de lo clásico.

Acaba de morir un hombre que, por su producción artística, se sale de lo corriente. Su azarosa vida, que leerán ustedes referida en todas las revistas que de él se ocupen, no explica del todo la gran aventura de su teatro; hay algo más, una fuente de energía, un volcán de arranque genial, de erupción súbitamente inaplazable que imprime a sus piezas de teatro esa grandeza desgarrada y esa complejidad interior dignas de un estudio detallado y que estoy cierto habrá de recaer en alguno de sus múltiples críticos y entusiastas.

En España O'Neill es prácticamente desconocido. Se da la paradoja de que el más grande autor mundial de nuestro primer medio siglo permanece en el limbo de nuestros públicos. No me incumbe averiguar las causas de este olvido. No son sólo las compañías profesionales, las que nunca ponen a O'Neill en escena, sino que los mismos aficionados retroceden ante su obra, ignoro si por miedo a la envergadura de aquellos grandes dramas, o, simplemente, por la ley del mínimo esfuerzo.

Lo que sí es cierto que, salvo dos o tres representaciones únicas a cargo de teatros de cámara, no hemos visto a O'Neill sobre un escenario español. Por ello fue una sorpresa el paso por Barcelona de la Compañía Torrieri-Tófano, hace unos años: llevaban en su repertorio a O'Neill como si tal cosa. Y era una compañía profesional, que llevaba a Pirandello y a Camus, y a Anouilh, y a Noel Coward. Yo les ví representar «Anna Christie», de un modo magistral. Y me quedé sin ver «Duelo para Electra», por no recuerdo qué impedimento. Ambas, obras de O'Neill.

Los buenos aficionados abrigamos la esperanza de que, si no una compañía profesional al uso, al menos alguna de las subvencionadas por el Estado podrá ofrecernos algún día la producción de O'Neill desde «Todos los hijos de Dios tienen alas» hasta «El repartidor del hielo» pasando por sus ya conocidas «El Gran Dios Brown» «Deseo bajo los olmos»... y por ese monumento teatral en nueve actos, de tensión inigualada en el teatro de nuestro siglo y diría en buena parte de toda la producción teatral del mundo y que lleva el título de «Extraño Interludio». Al morir Eugene O'Neill pensamos en ese trono del teatro mundial que ahora queda sin sucesor directo. El único que, me atrevo a afirmarlo, hubiese podido heredarlo, murió casi veinte años antes: se llamaba Federico García Lorca.

J. Vailverdú A.

Candasnos en la Costa Brava

tics más importantes de esta Costa.

Sin perjuicio de que por allí seguirán yendo nuestros pasos, y por aquello de que además de poeta y de loco o todos nos parece llevar dentro un algo de arquitecto y estratega, hemos de reconocer que el lugar es enormemente ideal para el montaje de las instalaciones proyectadas.

La raya costera que, desde nuestro Paseo y dando cara al mar aporece a nuestra derecha perfilando el antiguo «alabricus guixolensis», adquirirá en toda la extensión involucrada — unos cuatrocientos metros lineales, aproximadamente — la categoría de un verdadero espectáculo.

Indudablemente la ciudad saldrá ganando en el aspecto ur-

bano, — aparte de tantos otros, — con la nueva aportación de unos perfiles suntuosos dentro de su panorama más céntrico y elegante.

Pero vayan ustedes, como allí fué este cronista, a presenciar el panorama a viceversa, y verán como a nuestros invitados, los turistas, vamos a enfrentarlos con un punto neurálgico a todas luces desolado y deprimente. Mientras abocados a su izquierda contemplarán el soberbio espectáculo que constituye nuestro Paseo del Mar visto desde aquella montaña, y, a su diestra, el mar abierto por entre los bastidores formados por la cola de la escollera y la Punta de Garbí, cae exactamente en su centro y por sobre la silueta comercial

de un puerto que, oportuno y piadosamente cubre el montículo del Fortim, la terrible fealdad de aquel yermo que corona la cima donde se yergue, ruinoso y destartado, nuestro «Molí de les Forques».

Aquella cúpula que puesta en manos más diligentes y cariñosas — y ni directa ni indirectamente nos referimos a sus ocasionales propietarios — podría ser lo que, ante la majestad de nuestro litoral, desde hace muchos años convendría que fuera: Un abanderado más, entre los tantos que poblados de verde dan tono aristocrático a la gran rudeza de nuestros acantilados. Una nota de color, amable y simpática, y no como ahora que, con su calvicie lunar, pa-

rece una estampa sacada de los montes de Candasnos.

Si siempre la repoblación forestal se impuso, en el caso presente en que las circunstancias como nunca nos obligan, el hecho no admite dilación ni disimulo.

Si la belleza del paisaje, según las Normas que en su defensa fueron dictadas, no puede en modo alguno adulterarse, por la misma y consecuente razón se debe convertir en imposible cualquier pasividad que redunde en desdoro de nuestro patrimonio colectivo. Que bien podemos exigir que con pocos reales se planten unos árboles allí donde se completa un círculo panorámico que, en su lado opuesto, otros construyen a base de millones.

POL